

Øyesykdommer på Collie

CEA (Collie Eye Anomaly)

CEA er en medfødt arvelig sykdom som nedarves ressesivt. Den skyldes en feil i dannelsen av strukturene i de bakre delene av øyet. Graden av øyeforandringene kan variere fra små defekter som ikke medfører synsproblemer, til alvorligere komplikasjoner med nedsatt syn eller blindhet.

Forandringene ved CEA kan deles inn i 4 grupper:

1. CRD = Chorioretinal dysplasi – 2. Colobom – 3. Retinalløsning – 4. Intraokulær blødning

1. CRD (Chorioretinal Dysplasi)

CRD gir forandringer i begge øyne hos de hunder som rammes av sykdommen. Øyets bakgrunn undersøkes med oftalmoskop for diagnostisering. Forandringene kan sees som et større eller mindre område med mangel på pigment i pigmentepitelet og med unormale blodkar i chorioidea til side for synspapillen.

Forandringene er til stede fra fødselen av, og øker ikke med alderen. Hos 7-8 uker gamle valper maskeres forandringene av pigment når retina forandrer farge i 3-måneders alderen, slik at det ikke lenger er mulig å se defektene. CRD har liten eller ingen betydning for hundene, og fører ikke til senere komplikasjoner.

Hunder med små forekomster av CRD kan brukes i avl, men bør pares med hunder som er sykdomsfrie.

2. Colobom

Colobom er en defekt i synspapillen, i området der synsnerven går ut fra øyet, eller i området like ved synspapillen. Defekten kan være til stede i ett eller begge øynene. I en større eller mindre del av papillen oppstår det en fordypning med unormale strukturer i synsnerven. Små colobomer gir ikke nevneverdige synsproblemer for hunder, men større defekter kan føre til nedsatt syn og blindhet. Store defekter kan dessuten forårsake forskyvning av retina fra fødselen av, eller retinalløsning.

Normalt er det en fordypning i midten av synspapillen, og det kan iblant være vanskelig å skille disse normale fordypningene fra colobomer. Små colobomer kan være vanskelig å oppdage i 7-8 ukers alder. Det anbefales ikke avl på hunder med denne sykdommen.

3. Retinalløsning (Netthinneløsning)

Retinalløsning kan oppstå som følge av CEA. Den kan være medfødt eller skje spontant i løpet av hundens 2 første leveår. Retina kan løsne delvis, slik at et område vever seg frem, eller det kan skje en total løsning som fører til blindhet på det affiserte øyet. Det anbefales ikke avl på hunder med denne sykdommen.

4. Intraokulær blødning

Intraokulær blødning er blødning i det indre øyet. Sykdommen kan sees som en komplikasjon til CEA. Graden varierer, fra små blødninger i små kar som ligger i tilslutning til retina, og som bare kan oppdages ved oftalmoskopi, til store blødninger hvor hele øyet fylles med blod.

Blodmengden i øyet kan variere fra dag til dag, men forsvinner vanligvis aldri helt igjen. Blødningen fører ikke til trykkstigning i øyet eller smerter for hunden. Det anbefales ikke avl på hunder med denne sykdommen.

Der finnes gentester for CEA. Det gjøres oppmerksom på at en gentest vil kun vise om hunden er fri / bærer / affisert av crd. Derfor er det svært viktig å øyelyse i tillegg til dna-testing, da hunden kan ha andre og mer alvorlige former av CEA.

Andre øyelidelser som kan sees på collie:

-Persisterende pupillmembran (PPM)

Persisterende pupillmembran (PPM) er rester fra fosterstadiet. Dette nettverket av blodkar skal normalt være forsvunnet kort tid etter at hunden har åpnet øynene, men i noen tilfeller er der igjen rester som ser ut som tynne brune strenger inne i øyet, foran regnbuehinnen.

Disse kan strekke seg fra den ene siden av regnbuehinnen (iris) til den andre, de kan gå fra regnbuehinnen og feste seg på baksiden av hornhinnen eller fra regnbuehinnen og feste seg foran på linsen.

Små forandringer affiserer ikke hunden i det hele tatt, mens store forandringer kan påvirke synet. Hunder med små forandringer kan brukes i avl.

Øyensykdommer på Collie

-Distichiasis/ektopisk cilium

Distichiasis innebærer at hår vokser ut gjennom åpningene for talgkjertlene langs øyelokkskantene. Her skal det normalt ikke være noen hår og øyet får nesten dobbelt sett med øyehår.

Tynne, bløte hår gir ikke vesentlig ubehag, mens tykkere hår er irriterende og kan også forårsake sår i hornhinnene. Disse hårene kan fjernes hos veterinær, men det er alltid en viss gjenvekst. Derfor må prosedyren ofte gjentas.

Ektopisk cilium kommer også fra bunnen av en talgkjertel, men her svinger håret innover og kommer ut på innsiden av øyelokket. Et slikt stivt hår vil raspe opp og ned på hornhinnen når hunden blunker og forårsaker smertefulle hornhinnesår. Man kan operere bort dette håret slik at hunden ikke lenger har problemer.

-Corneadystrofi

Den vanligste formen skyldes en lokal "stoffskifteforstyrrelse", noe som fører til nedslag av hvite krystaller av fett eller kolesterol vanligvis midt på hornhinnen. Hunder med denne lidelsen kan brukes i avl.

-Katarakt

En annen betegnelse for katarakt er «grå stær». Katarakter kan være medfødte eller de kan utvikles senere i hundens liv. Hunden kan få nedsatt syn og i værste tilfelle bli blind.

Arvelig katarakt klassifiseres ofte etter utbredelse i bakre polkatarakt som ligger i bakre del av linsen, fremre y-sømskatarakt som ligger foran i linsen, kortikal katarakt som finnes i ulike deler av linsen, nukleær katarakt som ligger i kjernen midt i linsen og skalt punktata-katarakt som viser seg som små fortetninger i linsekjernene.

Ved total katarakt er hele linsen forandret og det er ikke lenger mulig å se inn på netthinnen. Katarakt hos gamle hunder, som kalles senil katarakt, er vanlig og vurderes ikke som arvelig. Hunder med arvelig katarakt skal ikke brukes i avl.

Progressiv retinal atrofi (PRA)

Pr. i dag har vi ikke registret PRA på collien i Norge, og slik vil vi fortsette å ha det!!

- **PRA** er betegnelsen på en gruppe sykdommer som angriper synscellene i øynenes netthinner. I netthinnen er det to typer synsceller; stavene som er virksomme i under dårlige lysbetingelser, og tappene som er virksomme i dagslys og som dessuten har ansvar for fargesynet. I de fleste tilfeller er det slik at synscellene i netthinnen i utgangspunktet er normalt utviklet og hunden har normalt syn, men på et tidspunkt skjer det en gradvis ødeleggelse av synscellene. Hva som starter prosessen er ikke fastslått, men flertallet av disse sykdommene er arvelig betinget.

Hunder med PRA blir som oftest først nattblinde. Eieren vil ofte merke at hunden blir mørkeredd og at den kan ha problemer med å se når den går fra dagslys og inn i et dårlig opplyst rom. Hunden får såkalt "tunnelsyn". Det vil si at den ikke ser ting på sidene, men kan se rett framfor seg.

Gradvis vil også tappene i netthinnen ødelegges. Derved forsvinner også dagsynet og hunden blir blind. På dette stadiet kan man se at det skinner kraftig refleks fra øyets bakgrunn på grunn av at netthinnen er blitt tynnere enn normalt. Begge øynene angripes samtidig og i samme grad. Sykdommen utvikles gradvis og er ikke smertefull. Det kan gå fra ett til flere år fra man merker de første symptomene på nedsatt mørkesyn til hunden er helt blind. Som følge av PRA utvikles ofte grå stær (katarakt) i linsene.

PRA nedarves hos de aller fleste affiserte hunderaser ved et vikende (recessivt) ikke kjønnsbundet gen, og genet for sykdom må derfor komme både fra moren og fra faren.

Hunder med PRA, samt deres foreldre og halvøsken skal ikke brukes i avl, sålenge det ikke finnes en gentest for den aktuelle typen PRA. Det finnes pr. i dag kun en type gentest for PRA på collie og det er PRARcd2 (også kalt for «collie-pra» i amerika og canada). Dette er en «hissig» type PRA og en kan regne med hunden vil bli blind innen den er 1 år.

Ikke alle øyelidelser viser/ blir oppdaget når hunden er 7 uker- Derfor er det svært viktig å øyelyse alle voksne hunder- før de går i avl! Gentest kan ikke erstatte øyelysning, da en gentest kun ser etter ett enkelt sykdoms-gen!